

AKMENĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS VIEŠOJI BIBLIOTEKA

PARENGĖ KAZIMIERAS PRUŠINSKAS

Pirmosios žinios apie Papilėje buvusią biblioteką mus pasiekia iš XX a. pradžios.

1925 m. Akmenėje, Klemo Ramanausko įsteigtime knygynėlyje, sumokėjus mokestį, jau buvo galima įsigyti knygų. Tai bene pirmosios žinios apie Akmenės rajono teritorijoje veikusias bibliotekas.

1936 m. dabartinio Akmenės rajono teritorijoje buvo įsteigtos trys bibliotekos: Papilėje – trečios eilės biblioteka, o Akmenėje (Stoties g. 40), ir Vieکشniuose – ketvirtos eilės bibliotekos. 1937 m. pradėjus veikti Akmenės bibliotekai, joje buvo apie vienas tūkstantis knygų, bibliotekos vedėju dirbo Akmenės pradinės mokyklos mokytojas V. Balaišis.

1937 m. įsteigta Vegerių kaimo biblioteka.

1940 m. šalia Karpėnų buvusiam Ramučių kaime (dabar čia – Naujosios Akmenės miesto teritorija) atidaryta pirkia-skaitykla, kuri veikė kelis mėnesius (iki Antrojo pasaulinio karo pradžios).

Antrojo pasaulinio karo metais (1941–1945 m.) Naujojoje Akmenėje biblioteka neveikė.

Apie 1945 m. įkurta Pakalniškių kaimo biblioteka.

1946 m. Naujojoje Akmenėje buvo atkurtas klubas-skaitykla. Jos pirmuoju vedėju nuo 1946 m. sausio 1 d. dirbo Jonas Gelmanas. Ši data laikoma Akmenės rajono savivaldybės viešosios bibliotekos įkūrimo diena.

1946 m. Bronės Abramavičiūtės namuose pradėjo veikti Kruopių kaimo biblioteka.

1950 m. Karpėnų kaime atidaryta Aukštųjų apylinkės biblioteka. Jos pirmuoju vedėju dirbo Jonas Gelmanas.

1952 m. buvusio Karpėnų kaimo teritorijoje veikusi biblioteka pradėta vadinti Naujosios Akmenės gyvenvietės biblioteka. Tuo metu ji veikė viename kambaryje.

1953 m. įkurta Kairiškių kaimo biblioteka.

1953 m. įkurta Sablauskų kaimo biblioteka. Tuo metu jai vadovavo Ignas Janušauskas.

1956 m. Naujosios Akmenės gyvenvietės biblioteka pradėta vadinti Naujosios Akmenės miesto biblioteka.

1956 m. įkurta Jučių (Kirovo) kaimo biblioteka. Jai tuo metu vadovavo J. Putnienė.

1956 m. balandžio mėnesį įkurta Agluonų kaimo biblioteka, tuo metu vadinta Medemrodės biblioteka. Pirmoji jos vedėja buvo G. Voložytė.

1958 m. Naujosios Akmenės miesto biblioteka perkelta į pastatytus naujus cementininkų kultūros rūmus.

1961 m. įkurta Kalniškių (dabar Daubiškių) kaimo biblioteka. Pirmąją jos vedėja dirbo Valerija Kuodienė.

1961 m. įkurta Ventos miestelio biblioteka. Tada joje buvo daugiau negu 6 tūkst. knygų.

1966 m. Naujosios Akmenės miesto biblioteka buvo reorganizuota – čia pradėjo veikti atskiras Vaikų literatūros skyrius (iki to laiko vaikai ir suaugusieji bibliotekoje buvo aptarnaujami bendrai).

1967 m. įsteigta Eglesių kaimo biblioteka. Pirmasis bibliotekos vedėjas buvo Juozas Daunys.

1970 m. Naujosios Akmenės miesto biblioteka reorganizuota į Akmenės rajoninę biblioteką. Tais metais bibliotekos fonduose buvo apie 29 tūkstančiai spaudinių, bibliotekos teikiamomis paslaugomis naudojosi apie 1,9 tūkst. skaitytojų.

1971 m. rugsėjo mėnesį įkurta Kivylių kaimo biblioteka. Pirmoji jos vedėja buvo Aldona Tenienė.

1977 m., Lietuvoje vykstant bibliotekų centralizacijai, Akmenės rajoninė biblioteka buvo reorganizuota į Akmenės rajono Centrinę biblioteką. Joje veikė Knygų tvarkymo ir komplektavimo, Metodikos, Skaitytojų aptarnavimo, Vaikų literatūros, Bibliografijos-informacijos skyriai bei knygų mainų fondas ir saugykla. Tuo metu Akmenės centrinė biblioteka turėjo 28 filialus: 3 miesto (Akmenės, Ventos, Vieکشnių) ir 25 kaimo bibliotekas.

1988 m. Akmenės centrinei bibliotekai buvo paskirtos naujos patalpos, kuriose veikė ir skaitykla.

1992 m. Akmenės centrinė biblioteka buvo reorganizuota. Po pertvarkymo joje veikė Skaitytojų aptarnavimo ir bibliografijos skyrius, mainų fondas, saugykla ir bibliotekos filialai: trys miesto ir 14 kaimo bibliotekų.

1995 m. Akmenės centrinė biblioteka pavadinta Akmenės rajono savivaldybės viešąja biblioteka.

1997 m. balandžio 12 d. prie Akmenės rajono savivaldybės viešosios bibliotekos įkurtas Lietuvai pagražinti draugijos Akmenės skyrius, kuriam dabar priklauso daugiau negu 300 narių.

1998 m. prie Akmenės rajono savivaldybės viešosios bibliotekos pradėjo veikti literatūrų klubas „Žiemgalija“, kuris vienija rajono literatus, rengia literatūrinius vakarus, susitikimus su kūrėjais, knygų pristatymus ir kt. Šio klubo pirmininkė – poetė, gydytoja Dalia Milukaitė-Buragienė yra Nepriklausomųjų rašytojų sąjungos narė. 1998–2004 m. šioje bibliotekoje buvo įgyvendinama bibliotekos direktorės Z. Sinkevičienės parengta programa „Gimtinės kultūra“.

Yra išleistas Akmenės krašto poezijos almanacho „Žiemgalijos užrašai“ dvi dalys (leidinį sudarė, redagavo Lietuvos Nepriklausomųjų rašytojų valdybos pirmininkas, poetas Vladas Buragas). Jame skelbiama kraštotyrinė medžiaga apie literatūrų klubo „Žiemgalija“ narius, jų kūrybą nuo 1985 metų.

2002 m. Akmenės rajono savivaldybės viešosios bibliotekos direktorė Z. Sinkevičienė tapo Nepriklausomųjų rašytojų sąjungos nare. Ji yra sudariusi ir išleidusi šias literatūros rodykles: „Lietuvos upės, ežerai lietuvių prozoje, poezijoje, tautosakoje“ (Klaipėda: Eldija, 2002, - 62 p.: iliustr.), „Medžių ir krūmų brolijoje“ (Šiauliai: Saulės delta, 1999, - 48 p.: iliustr.), „Gėlės – žemės džiaugsmas“ (Kaunas: V3 studija, 2004. - 215p.: iliustr.). Z. Sinkevičienė yra parengusi ir kraštotyrinį darbą „Kameriniai renginiai ir spaudinių parodos Akmenės rajono savivaldybės viešosios bibliotekos skaitytojų aptarnavimo ir bibliografijos skyriuje“ (1993–2004)“.

2002 m. Z. Sinkevičienė ir Psichikos centro direktorius V. Bartkevičius parengė anketą „Drauge įveikime depresiją“. Sociologinio tyrimo rezultatai tema „Biblioterapija – gydymas knyga“ 2003 m. paskelbti Lietuvos Nacionalinės M. Mažvydo bibliote-

kos Bibliotekininkystės centro leidinyje „Šiandien aktu“.

2004 m. Akmenės rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje įdiegta Lietuvos integrali bibliotekų informacijos sistema (LIBIS). Ja rajone pradėta dirbti nuo 2004 m. birželio mėnesio. Tą patį mėnesį bibliotekoje įdiegtas LIBIS Analizinės bibliografijos posistemis.

2006 m. pabaigoje bibliotekoje įdiegta LIBIS skaitytojų aptarnavimo posistemė.

2004 m. spalio 1 d. bibliotekoje pradėti rengti bibliografiniai įrašai iš svarbiausių didžiausių išliekamąją vertę turinčių rajono laikraščio „Vienybė“ publikacijų (šie įrašai siunčiami į Nacionalinės bibliografijos duomenų banką (NBDB)).

2006–2011 m. buvo skaitymo skatinimo metai. Į jų renginius įsijungė visos rajono bibliotekos. Dalyvauta ir Nacionalinėje Lietuvos bibliotekų savaitėje „Biblioteka yra tavo“.

2008–2010 m. Bilo ir Melindos Geitsų fondo finansuojamame projekte „Bibliotekos pažangai“ dalyvavo Akmenės rajono savivaldybės viešoji biblioteka ir 13 kaimo filialų. 2008–2010 m. iš šio projekto lėšų rajono bibliotekos gavo 47 kompiuterius ir programines įrangos, skirtas informacinėms technologijoms gerinti bibliotekose. Pradėta plėtoti nauja bibliotekų veiklos sritis – gyventojų mokymas dirbti su kompiuteriais, prisijungus prie interneto. Šio projekto metu siekta visose bibliotekose įvesti nemokamą interneto prieigą. Dalyvaujant projekte vyresnio amžiaus žmoniems buvo surengta akcija „E.senjas.lt“, vyko žaidimas „Tūkstantmečio senjoras“, akcijos „Graži tu mano“ „Sėkminga internete diena“, „Interneto mozaika“ ir kt.

2010 m. prie Akmenės rajono savivaldybės viešosios bibliotekos veikė du miesto filialai (Akmenės ir Ventos bibliotekos), 1 miestelio filialas (Papilės Kazio Narščiaus biblioteka) ir 10 kaimo bibliotekų – Agluonų, Daubiškių, Eglesių, Jučių, Kairiškių, Kivilių, Kruopių, Pakalniškių, Sablausių ir Vegerių.

2010 m. paminėtas Akmenės rajono įkūrimo 60 metų jubiliejus. Ta proga rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje buvo surengta kraštotyrių spaudinių, fotonuotraukų, knygų paroda „Akmenės kraštas ir jo žmonės“. Ją sudarė keli ciklai: „Biblioteka – informacijos ir kultūros centras“, „Knygos apie Akmenės kraštą“, „Ižymūs kraštiečiai“, „Akmenės krašto literatai“, „Akmenės krašto lankytinos vietos“. Joje buvo pateikta kraštotyrių medžiaga apie Naujosios Akmenės kultūros rūmų režisierę, poetę Stasę Niūniavaitę, buvusią Akmenės rajono merę, biomedicinos mokslų daktarę, Lietuvai pagražinti draugijos Akmenės skyriaus pirmininkę, Lietuvos socialdemokratų partijos Akmenės skyriaus pirmininkę Eugeniją Meškienę, kraštotyrių Leopoldą Rozgą, Akmenės rajono Garbės piliečius – Botanikos sodelio įkūrėją Antaną Čiapą, Stasį Čirpų, Anicetą Lupeiką, Akmenės krašto literatus – V. Almanį, J. Almanienę, V. Lėgaudienę, D. Buragienę, J. Janušienę, L. Pukiną ir kt.

2010 m. Akmenės rajono savivaldybės viešosios bibliotekos teikiamomis paslaugomis pasinaudojo 5 979 gyventojai. Jiems buvo išduota 151 467 egz. spaudinių. Iki 2012 m. iš viso Akmenės rajono fonduose buvo sukaupta 191 046 spaudinių.

Akmenės rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje veikia skaitykla, kurioje yra 3 kompiuterizuotos darbo vietos, skirtos bibliotekos lankytojams.

Prie bibliotekos veikia bibliotekininkų būrelis „Žemyna“ (vadovė – Akmenės rajono savivaldybės viešosios bibliotekos direktorė Zita Sinkevičienė).

Rajono bibliotekose giliausias tradicijas turi kraštotyrių veikla.

Čia yra surinkta daug kraštotyrių parengtų darbų, kuriuose užfiksuota nemažai vertingų žinių apie rajono gyvenvietes, žmones, kultūros įstaigas ir kt. Toliau renkama, kaupiama ir saugoma kraštotyrių medžiaga apie Akmenės rajoną ir jo iškilus žmones. Bibliotekoje kaupiamos universalioji straipsnių, teminė, eilėraščių, citatų, kraštotyros kartotekos. Rengiamos kraštotyrių darbų apžiuros „Per kraštotyrių – į tautos kultūros pažinimą“.

Akmenės viešojoje bibliotekoje yra informacinės literatūros apie Europos Sąjungą lentyna.

Ventos miesto bibliotekoje veikia studija-galerija „Ventos mūzų malūnas“.

Jau daug metų rajono bibliotekose vystoma klubinė veikla. Akmenės miesto bibliotekoje veikia šaškių ir šachmatų klubas, kuriam priklauso įvairių amžiaus grupių nariai (ir suaugusieji, ir vaikai), Pakalniškių kaimo bibliotekoje veikia „Katino Murklis“ klubas, Agluonų kaimo bibliotekoje – vaikų klubas „Bitutė“, Sablausių kaimo bibliotekoje – vaikų klubas „Bebenčiukas“, Kairiškių kaimo bibliotekoje – „Jaunosios bibliotekininkės“ klubas, Jučių kaimo bibliotekoje – jaunimo klubas „Vienminčiai“.

Dar daugiau prie rajono bibliotekų veikia įvairių būrelių. Papilės miestelio Kazio Narščiaus bibliotekoje – būrelis „Papūga“, Daubiškių kaimo bibliotekoje – gamtos bičiulių, draugų ir pagalbinių būrelis „Tėviškės gamta“, Kruopių kaimo bibliotekoje – būrelis „Laisvalaikis šalia knygos“, Eglesių kaimo bibliotekoje – būrelis „Smalsutis“, prie Vegerių kaimo bibliotekos – vaikų lėlių teatras bei suaugusiųjų dramos būrelis.

Šiuo metu Akmenės rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje yra sukaupta daugiau negu 71 tūkst. egz. spaudinių. Biblioteka turi turtingus kraštotyros ir informacinius fondus.

Daugiau negu 4 tūkst. egz. spaudinių saugoma Vokiečių literatūros bibliotekoje.

Skaitytojų aptarnavimo ir bibliografijos bei Knygų tvarkymo ir komplektavimo skyriai veikia Naujosios Akmenės Nepriklausomybės g. 15A pastate. Skaitytojų aptarnavimo ir bibliografijos skyriuje yra daugiau negu 42 tūkst. egz. spaudinių. Bibliotekos teikiamomis paslaugomis naudojasi daugiau negu 2 tūkst. skaitytojų. Jiems per metus išduodama daugiau negu 37 tūkst. egz. spaudinių. Viešosios bibliotekos saugyklos fonde yra apie 17 tūkst. egz. spaudinių.

Tradiciniai bibliotekos organizuojami renginiai: „Poezijos ruduo“, spaudinių parodos, susitikimai su įdomiais žmonėmis, kūrėjams skirti renginiai, rašytojų jubiliejų paminėjimai ir kt.

Daugiausia visuomenės dėmesio sulaukia kasmet organizuojama tradicinė „Poezijos rudens“ šventė. Joje dalyvauja Akmenės, Šiaulių, Mažeikių, Kauno ir kai kurių kitų rajonų literatai. Pristatomi nauji autoriai, leidiniai, skaitomi grožinės literatūros kūriniai.

Vaikų literatūros skyrius veikia Naujosios Akmenės V. Kudirkos gatvėje (3-41). Jame sukaupta daugiau negu 16 tūkst. egz. spaudinių. Šio skyriaus teikiamomis paslaugomis kasmet naudojasi apie 1,5 tūkst. skaitytojų. Per metus perskaitoma apie 15 tūkst. spaudinių. Šio skyriaus tradiciniai renginiai – konkursai, žaidimai-viktorinos, literatūrinės popietės, pasakų popietės, lėlių teatro spektakliai, įvairūs konkursai. Čia veikia vaikų klubas „Pasaka“, yra žaisloteka, pastaraisiais metais įgyvendinami projektai „Bibliotekos vaidmuo neįgaliųjų vaikų gyvenime“, „Neįgalus vaikas ir biblioteka“ ir kt.

Literatūra:

1. Akmenės rajono savivaldybės viešosios bibliotekos interneto svetainė <http://biblioteka.akmene.lt/>.